

Onderwijs is een mensenrechtenberoep

De beroepstaak Leraar in de Samenleving gaat over de relatie tussen onderwijs en samenleving (de context waarin het onderwijs zich bevindt). Je staat stil bij zowel onderwijs als samenleving afzonderlijk, als over de beide in relatie tot elkaar. Hierover zijn heel wat vragen te stellen. Het gaat uiteraard over 'grote vragen' over onderwijs, zoals 'waartoe dient onderwijs', 'hoe inclusief denk je over onderwijs', 'welk onderwijs heeft de samenleving nodig', maar ook 'welke samenleving heeft het onderwijs nodig zodat het zijn taak als onderwijs kan opnemen?'. Maar misschien denk je ook over kleinere vragen als 'hoe laat ik de wereld binnen in mijn klas?'. Het lijkt ons evident dat het een taak voor de leraar is om die vragen al dan niet met collega's te onderzoeken.

Voor deze beroepstaak zijn drie einddoelen geformuleerd, die verder geconcretiseerd zijn in leerdoelen.

1. Je handelt vanuit mensenrechtenperspectief

Het beroep van leerkracht is een waardengeladen beroep. Opvoeden en onderwijzen gebeurt onvermijdelijk met een ideaalbeeld voor ogen van zowel mens, samenleving, als van onderwijs zelf. In de lerarenopleidingen kleuter- en lager onderwijs van AP schuiven we de universele en onvervreembare mensenrechten voorop als ideaalbeeld en als richtinggevend moreel kompas voor opvoeding en onderwijs. Wanneer we het hebben over mensenrechten verwijzen we naar de principes en rechten die in de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens (UVRM) zijn vastgelegd. Hierin staat dat de "erkenning van de inherente waardigheid en van de gelijke en onvervreembare rechten van alle leden van de mensengemeenschap grondslag is voor de vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld". In één zin worden meteen heel wat waarden naar voor geschoven die ook door onderwijs nagestreefd worden: waardigheid, gelijkheid, vrijheid, gerechtigheid en vrede. Voor het onderwijs specifiek is het VN-Verdrag voor de Rechten van het Kind relevant en belangrijk. Hierin zijn de mensenrechten van kinderen geëxpliciteerd. Het kinderrechtenverdrag steunt op vier basisprincipes: non-discriminatie, het belang van het kind, het recht op leven en ontwikkeling, en het recht op participatie. Het Verdrag garandeert dat kinderen gedurende de tijd tot de meerderjarigheid kunnen groeien, leren, spelen, zich ontwikkelen en zich op een waardige manier kunnen ontplooiën. Het onderwijs levert hieraan een belangrijke bijdrage.

Het mensenrechtenperspectief benoemd in dit eerste einddoel vormt de kapstok waaraan de andere (eind)doelen kunnen opgehangen worden.

2. Je reflecteert vanuit multiperspectiviteit over visies op de relatie tussen onderwijs en de samenleving

Er zijn verschillende visies op onderwijs en op de rol van onderwijs in de samenleving. Uit elke visie volgt ook een specifieke kijk op hoe onderwijs wordt georganiseerd of ingericht. Dient het onderwijs bijvoorbeeld voor te bereiden op de arbeidsmarkt, dan zullen er andere klemtonen gelegd worden en een andere aanpak verkozen worden dan wanneer het onderwijs leerlingen dient voor te bereiden op kritisch en democratisch burgerschap, of op zorg voor de planeet. De verwachting is dat je als startende leraar zicht hebt op een aantal verschillende visies en de implicaties daarvan. Hierbij kan je verschillende perspectieven aannemen en vergelijken.

3. Je stemt jouw denken en handelen af op relevante maatschappelijk-culturele thema's en/of veranderingen

De verwachting is dat je als leraar deze waarden en rechten niet alleen respecteert, maar ook actief nastreeft en realiseert. Hiervoor is het belangrijk dat je voeling hebt met wat er in de samenleving gebeurt, dat je maatschappelijke veranderingen kan opmerken die een impact hebben op onderwijs en je ertoe kan verhouden. Dit betekent ook dat je – al dan niet samen met collega's – reflecteert over wat jouw rol is als leraar in dit alles en dat je hierop je denken en handelen kan afstemmen.